

UCHWAŁA NR XXV/202/2025
RADY MIEJSKIEJ W DALESZYCACH

z dnia 28 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Daleszyce

Na podstawie art. 6 ust.1, art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 1153) w zw. z art. 17 ust. 2 pkt 4, art. 21 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej(t.j. Dz.U. z 2024 poz. 1283 z późn. zm.) oraz uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.) (M.P.2022.767) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2025-2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Daleszyce

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej w Daleszycach

Sławomir Jamiol

**Załącznik do Uchwały Nr XXV/202/2025
Rady Miejskiej w Daleszycach
z dnia 28 sierpnia 2025 r.**

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA GMINY DALESZYCE

NA LATA 2025 - 2027

Daleszyce sierpień 2025

1. Wykaz definicji i skrótów użytych w Planie:

CUS (Centrum Usług Społecznych) - to nowa jednostka organizacyjna gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. Centra usług społecznych są także źródłem kompletnych informacji o usługach społecznych.

LPDUS (Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych) – jest dokumentem, który określa, jakie usługi społeczne gmina będzie świadczyć, aby zaspokoić potrzeby wspólnoty samorządowej. Plan zawiera m.in. informacje o rodzaju usług, warunkach korzystania, finansowaniu i organizacji, a także o celach i zasadach jego realizacji

IPUS (Indywidualny Plan Usług Społecznych) - to dokument, który koordynuje usługi społeczne, mające być udzielane osobie zainteresowanej w okresie nie krótszym niż 3 miesiące. IPUS opracowuje się, gdy potrzebne jest koordynowane wsparcie z różnych usług.

Usługi społeczne – usługi w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Wnioskodawca – osoba składająca wniosek o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych w tym m.in. osoba, która będzie korzystała z usług społecznych realizowanych przez Centrum Usług Społecznych.

Osoba korzystająca z usług społecznych – osoba spełniająca kryteria i warunki kwalifikowania, określone w Planie usług społecznych i której przyznano prawo do skorzystania z ww. usług.

Osoba z niepełnosprawnością – osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności, wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub orzeczenie równoważne oraz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Osoba niesamodzielna – osoba, u której stwierdzono konieczność okresowej lub stałej opieki lub/i pomocy innych osób w zakresie odżywiania, przemieszczania się, pielęgnacji ciała,

higieny osobistej i otoczenia oraz prowadzenia gospodarstwa domowego z powodu naruszenia sprawności organizmu.

Zakres usług – działania wynikające z zakresu określonego w art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, zgodnie z zapisami Statutu Centrum Usług Społecznych tj. działania z zakresu: wspierania rodziny, wspierania osób niepełnosprawnych, promocji i ochrony zdrowia.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych określa rodzaj usług, jakie będą realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Gminie Daleszyce bezpośrednio na rzecz społeczności lokalnej.

Plan został przygotowany w oparciu o przeprowadzoną przez Izabela Wikar Konsulting, Słupnice 861, 34-615 Słupnice Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Daleszyce - stanowi zatem precyzyjną odpowiedź na poszczególne potrzeby mieszkańców i rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Daleszyce.

Cele szczegółowe LPDUS:

1. Stworzenie międzysektorowego modelu współpracy na rzecz mieszkańców gminy Daleszyce.
2. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców gminy w działania społeczne, samopomocowe oraz wolontariat.
3. Dbanie o poprawę jakości zdrowia mieszkańców gminy Daleszyce.
4. Deinstytucjonalizacja osiągnięta poprzez poprawę jakości życia i bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich możliwie jak najdłużej w środowisku zamieszkania.
5. Wspieranie dzieci i młodzieży, poprzez zapewnienie im możliwości dostępu do usług zwiększających szansę na właściwy rozwój psychospołeczny.
6. Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień w tym jego nowych form (cyberuzależnień) oraz przemocy w rodzinie.
7. Poprawa stanu psychicznego mieszkańców gminy oraz wzmocnienie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
8. Poprawa dobrostanu psychicznego osób z niepełnosprawnościami oraz wykształcenie umiejętności radzenia sobie z ograniczeniami wynikającymi z niepełnosprawności.
9. Wszechstronne i wielopłaszczyznowe wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży.
10. Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom występującym wśród młodzieży: uzależnieniom w tym cyber-uzależnieniom, przemocy rówieśniczej, przestępczości, hejtowi itp.
11. Integracja mieszkańców gminy oraz podnoszenie kompetencji w zakresie współpracy i pomocy sąsiedzkiej (sąsiedzkie usługi opiekuńcze)
12. Organizowanie inicjatyw społecznych, mających na celu integrację, edukację oraz aktywizację społeczności lokalnej.

2. Okres realizacji Planu

Plan Usług Społecznych w Gminie Daleszyce realizowany będzie w okresie 01.09.2025 r. do 31.07.2027 r

3. Podmiot odpowiedzialny za realizację LPDUS

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Planu jest Centrum Usług Społecznych w Daleszycach, które funkcjonuje na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Daleszycach w sprawie utworzenia Centrum Usług Społecznych poprzez przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach. Schemat organizacyjny Centrum Usług Społecznych oraz rodzaj i zakres zadań realizowanych przez CUS określa statut Centrum.

4. Potrzeby uzasadniające realizację LPDUS

Plan został opracowany w oparciu o przeprowadzoną w pierwszym kwartale 2025 roku Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Daleszyce, która pozwoliła określić potrzeby społeczności lokalnej w zakresie realizowania poszczególnych kategorii usług społecznych i zdrowotnych.

Metody, techniki i narzędzia badawcze:

1. Analiza desk research:

1.1 Dane statystyczne pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Wykaz Organizacji Pożytku Publicznego;

1.2 Dane pozyskane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach na temat realizacji gminnej polityki społecznej, w tym pochodzące z takich opracowań jak:

- Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach za 2023 rok;
- Raport z monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Daleszyce na lata 2021-2030 za rok 2023;

1.3 Oficjalne gminne dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2021-2030;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Daleszyce na lata 2021-2030;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025;
- Raport o stanie Gminy Daleszyce za rok 2023;

1.4 Ogólnodostępne materiały zamieszczone w internecie, w tym na stronach internetowych i profilach w mediach społecznościowych instytucji i organizacji pozarządowych.

1.5 Ankieta CAWI i PAPI zrealizowano na dwóch grupach mieszkańców: dorosłych mieszkańcach gminy oraz uczniach klas V-VIII szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie gminy.

1.6 Dwa zogniskowane wywiady grupowe (FGI) przeprowadzone ze środowiskiem seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz ze środowiskiem rodzin.

1.7 Trzy indywidualne wywiady pogłębione (IDI): z przedstawicielkami środowiska organizacji pozarządowych, środowiska seniorów oraz środowiska edukacyjnego. [1]

Wyniki badania:

Zgodnie z wynikami badań zaprezentowanych we wskazanym powyżej dokumencie wyodrębniono główne potrzeby mieszkańców Gminy w podziale na następujące kategorie usług dedykowane względem następujących grup mieszkańców – odbiorców usług:

RODZINA - jako podstawowa komórka społeczna wymaga szczególnego wsparcia. Wyzwaniem w Gminie jest zapewnienie:

- *dostępu do opieki żłobkowej* zwłaszcza w kontekście braku opieki żłobkowej na terenach wiejskich gminy – pomimo, że coraz większy odsetek dzieci do lat 3 w gminie Daleszyce jest objętych opieką żłobkową;
- *wsparcie rodzin przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego*. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Daleszyce ujawniła, że widoczna jest w szczególności bezradność wychowawcza rodziców w obszarze stawiania granic (np. korzystanie z komputera, telefonu itp.) oraz niedostatki w umiejętnym inspirowaniu dzieci w życiu.
- *niskie zaangażowanie ojców w proces opiekuńczo – wychowawczy w rodzinie*. Zależność tą potwierdza to praca Asystentów Rodziny - w zdecydowanej większości jest to praca z matkami – ojcowie często nie angażują w problemy rodzinne.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby sporządzenia diagnozy w zakresie potrzeb wsparcia rodzin w gminie Daleszyce wysunęły się następujące potrzeby:

- *wsparcia psychologicznego* (67,3% respondentów wskazało tę odpowiedź);
- *wsparcia specjalistycznego dla dzieci* (51,8% udzielonych odpowiedzi);
- *organizacji czasu wolnego* (43,6% wskazań);
- *potrzeba realizacji warsztatów dla rodzin/rodziców*;
- *mediacji pozasądowych*. Pracownicy społeczni na co dzień prowadzą nieformalne mediacje, ale gdyby je sformalizować, mogłoby to jeszcze bardziej zachęcić do rozmów.

Badanie ankietowe pokazały, że rodziny są otwarte na pomoc psychologiczną, chętnie współpracują, nawet sami o nią dopytują, więc na pomoc psychologiczną zdecydowanie jest popyt w gminie, zwłaszcza prowadzoną w miejscu zamieszkania;

- *wsparcia kompetencyjne rodziców za pośrednictwem szkół*, np. poprzez spotkania z psychologiem po wywiadówkach (tematyczne: np. uzależnienie od Internetu, przemoc, stawianie granic w wychowaniu, inspirowanie w wychowaniu etc.).

DZIECI I MŁODZIEŻ

Wiodące problemy dzieci i młodzieży w gminie wskazane przez respondentów ankiety realizowanej na potrzeby diagnozy:

- *problem uzależnienia od komputera i internetu* (67,3% respondentów wskazało tę odpowiedź);
- *używkami: alkohol, papierosy, narkomania* (53,6% wskazań);
- *bezyproduktywne spędzanie czasu wolnego* (38,2% odpowiedzi).

Warto przyjrzeć się odpowiedziom na wskazane pytania z perspektywy dzieci i młodzieży, którzy odpowiadali w ankiecie im dedykowanej (uczniowie klas V-VIII). Oni także wskazują na *uzależnienie od komputera, internetu* jako najważniejszy problem swojej grupy wiekowej (zaznaczone przez 53,4% respondentów). Na drugim miejscu pojawiły się *problemy w nauce* (42,2%) następnie *używkami: alkohol, papierosy i narkomania* (34,1%).

Wśród własnych odpowiedzi, wpisywanych przez dzieci i młodzież wymienić należy: *handel nielegalnymi substancjami - narkotykami, dopalaczami, korzystanie z e-papierosów, okradanie, dręczenie, stres i presja oraz mała aktywność fizyczna*.

W gminie niezagospodarowana jest młodzież i jej czas wolny. Młodzież, pozbawiona sensu i celu, ukierunkowuje swoją energię na używki, wandalizm, co dodatkowo wpływa niekorzystnie na funkcjonowanie innych grup społecznych m.in. stwarza poczucie zagrożenia

wśród seniorów. Badania dobitnie pokazują że istotnie uzależnienie dzieci i młodzieży od urządzeń cyfrowych i internetu jest problemem, ale stoi za tym nieumiejętność samoorganizacji czasu wolnego, nieumiejętność nawiązywania relacji społecznych, nieśmiałość, fobie społeczne, ostracyzm i doświadczanie hejtu.

Podczas prowadzonego badania ankietowego zadano dodatkowe pytanie o zapotrzebowanie na usługi dla dzieci i młodzieży. Dorośli respondenci wskazywali na potrzebę *indywidualnego wsparcia psychologicznego* (57,3% odpowiedzi), *organizację czasu wolnego* (55,5%) oraz *udostępnianie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży* (52,7%).

W odpowiedziach na pytania otwarte o możliwe działania, które należałoby podjąć, by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom wśród tej grupy wiekowej na terenie gminy Daleszyce znalazła się kwestia *stworzenia przestrzeni dla młodzieży – klubu młodzieżowego*, gdzie będzie mogła się ona spotykać, rozwijać swoje pasje, a miejsca które zapewni poczucie bezpieczeństwa i opiekę. Podniesiono także kwestię *edukacji i wprowadzania do społeczeństwa dzieci z mniejszych środowisk*, które uczą się na co dzień w małych klasach, a później potencjalnie mają trudność w znalezieniu się dużej grupie w szkole średniej. Korzystne mogłoby być także *stworzenie młodzieżowej rady gminy*.

Podczas badań jakościowych także pojawiały się pomysły odnośnie wspierania dzieci i młodzieży w gminie Daleszyce, takie jak: *zajęcia kompensacyjne dla dzieci i młodzieży* np. jako rozwinięcie oferty świetlic, *pomoc w odrabianiu prac domowych* (tego typu pomoc już kiedyś była realizowana w ramach projektu i cieszyła się naprawdę dużym zainteresowaniem, gdyż dzieci nie mają w domu wsparcia w nauce, a rodzice nie posiadają odpowiednich kompetencji ani umiejętności pedagogicznych) oraz *indywidualne wsparcie psychologiczne dzieci i młodzieży* (byłe poza szkołą, bo tam jest to kojarzone z karą), a także *grupowe wsparcie w formie zajęć terapeutycznych dla określonej grupy wiekowej/płci*. Dobrym pomysłem byłyby także *warsztaty profilaktyki zdrowia psychicznego/społecznego* prowadzone przez osoby zewnętrzne, dedykowane dzieciom i młodzieży o takiej tematyce jak trening umiejętności społecznych, trening autoprezentacji, rozwiązywania konfliktów, uzależnienie od internetu etc.

SENIORZY - problemy osób starszych znalazły się na 3 miejscu najczęściej wskazywanych problemów w gminie – zaznaczyło je w ankiecie aż przez 29,1% respondentów.

Pomimo wielu możliwości integracji osób starszych w gminie, nadal wiodącym problemem pozostaje *samotność osób starszych*. Z dostępnych możliwości aktywizacji korzystają głównie osoby cechujące się pewną postawą: otwarte, aktywne, zaangażowane. Problemem dla uczestnictwa innych osób są bariery mentalne po stronie osób samotnych lub w potrzebie (z niepełnosprawnością, schorowanymi), które potrzebują bodźca do aktywizacji. Te bariery to głównie: wstyd, nieświadomość, że usługi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach są bezpłatne, niechęć do wpuszczenia do domu osoby z zewnątrz (asystenta, sąsiadów) oraz marazm – postawa np. „nie chce mi się ubrać by wyjść do ludzi, a jednocześnie zazdroszczę sąsiadkom z klubów seniora, że jeżdżą na baseny, wycieczki, gotują wspólnie”.

Istotnym problemem jest także *niższa aktywność społeczna mężczyzn-seniorów* – ocenia się, że nie jest to ogólna niechęć, a raczej niechęć do bycia jedynymi mężczyznami w środowisku kobiet.

OSOBY NIESAMODZIELNE ORAZ OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Długotrwała lub ciężka choroba to najczęstszy powód udzielania pomocy społecznej w gminie. Niepełnosprawność to z kolei drugi powód udzielania pomocy społecznej w gminie Daleszyce. Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności jest znacznie wyższa niż w ogóle powiatu kieleckiego i nieznacznie wyższa niż w całym województwie świętokrzyskim. Z kolei skala korzystania z pomocy społecznej w Gminie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby jest większa niż w całym powiecie kieleckim.

Respondenci przeprowadzonego badania ankietowego mając możliwość swobodnego wskazania maksymalnie 3 najważniejszych problemów w gminie Daleszyce, najczęściej wskazywali właśnie te związane z aspektem ochrony zdrowia a w szczególności *dostęp do opieki zdrowotnej* (wskazany przez 48,2% respondentów), *uzależnienia* (47,3% badanych) oraz *niepełnosprawność i długotrwała choroba* (21,8% wskazań).

Mieszkańcy bardzo słabo oceniają dostęp do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej – to najgorzej oceniany obszar życia w gminie Daleszyce.

Respondenci badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy uważają, że osobom starszym i z niepełnosprawnością najbardziej potrzeba *usług rehabilitacyjnych* (74,5% badanych), a następnie *usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania*

(52,7% wskazań) oraz *organizacji transportu do np. do lekarza i innych placówek ochrony zdrowia* (40,9% respondentów).

Podczas prowadzonych na potrzeby diagnozy badań jakościowych mieszkańcy podkreślali, że istotnym problemem jest *dostęp do lekarzy i usług rehabilitacyjnych*. Tym samym bardzo pozytywnie odebrano pomysł świadczenia usług rehabilitacyjnych w ramach usług MGOPS / CUS w Daleszycach. Równie chętnie widziano by *wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego*. Podkreślano także wysokie zapotrzebowanie na pomoc w postaci *asystentury osoby niepełnosprawnej, usług pomocy sąsiedzkich, usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania*.

Nadto badania ujawniły, że wiodącym zagrożeniem dla stanu zdrowotnego mieszkańców gminy Daleszyce są *uzależnienia zwłaszcza alkoholizm* – dlatego nieodzowne jest wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin poprzez prowadzoną terapię uzależnień i współuzależnień.

Poniżej zaprezentowano kluczowe elementy diagnozy potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w Mieście i Gminie Daleszyce w zakresie usług społecznych i zdrowotnych oraz wnioski.

Wyzwania demograficzne:

W kontekście pomocy społecznej i potencjalnych zmian w potrzebach w tym zakresie przyjrano się zmianom liczby ludności ze względu na wiek w gminie Daleszyce. Można zauważyć stopniowy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Takie tendencje pociągają za sobą zmiany w strukturze ludności. W 2019 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności wynosił 17,3%, w 2023 roku – już 19,9%. Warto wskazać, że to zmiana na przestrzeni zaledwie kilku ostatnich lat, a ujemny przyrost naturalny nie sprzyja zmianie tej tendencji. Tym samym w gminie Daleszyce będzie coraz więcej osób starszych. Dla porównania jednak warto wskazać, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w całym województwie świętokrzyskim wynosi 26,1%, zatem sytuacja demograficzna w gminie Daleszyce w kontekście starzenia się społeczeństwa nie jest jeszcze na zaawansowanym poziomie w porównaniu z całym województwem. Ponadto korzystnym jest obserwowany

wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności – z 15,6% w 2019 roku do 16,5% w 2023 roku.

Wspieranie osób z niepełnosprawnością

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w gminie Daleszyce mieszkało 2 206 osób z niepełnosprawnością: 1 644 było osobami z niepełnosprawnością stwierdzoną prawnie, a 562 – jedynie biologicznie. Osoby z niepełnosprawnością stanowiły w 2021 roku zatem 13,6% mieszkańców gminy.

Liczba rodzin, którym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach udzielił wsparcia z powodu niepełnosprawności w 2023 roku wyniosła 204 (304 osoby w tych rodzinach). Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminie Daleszyce jest znacznie wyższa niż w ogóle powiatu kieleckiego i nieznacznie wyższa niż w całym województwie świętokrzyskim.

Osoby z niepełnosprawnością, ale także osoby borykające się z trudnościami życia codziennego z powodu podeszłego wieku czy innych przyczyn, korzystają z:

- usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- wsparcia asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej która szybko się rozwija - w 2020 roku korzystało z niego 46 osób, w 2023 roku – 102 osoby (ponad 2 razy więcej).
- opieki wytchnieniowej –usługę rozwijająca się dynamicznie – w 2020 roku korzystało z niej 25 rodzin, w 2023 roku 55 rodzin (ponad 2 razy więcej);

Edukacja na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym

Na terenie gminy Daleszyce funkcjonuje 10 szkół podstawowych. Rozwinięta baza edukacyjna została uznana za jedną z mocnych stron gminy w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2021-2030*

O jakości edukacji najdobitniej mówią statystyki dotyczące zdawalności egzaminów, które pokazują, że wyniki ósmoklasistów z gminy Daleszyce z języka matematyki i języka angielskiego są rokrocznie niższe niż średnia powiatowa i wojewódzka. Korzystniej wypadają oni w egzaminach z języka polskiego. Takie ukształtowanie statystyk może alarmować o niedoskonałościach edukacji w szkołach podstawowych w analizowanej gminie.

Oferta edukacyjna szkół jest relatywnie dobrze oceniana przez mieszkańców, także przez osoby posiadające dzieci.

Bezrobocie i jego struktura

Na koniec 2024 roku w gminie Daleszyce zarejestrowanych było 321 osób bezrobotnych – o 51,9% mniej niż w 2020 roku. 17,4% bezrobotnych gminy Daleszyce przypadało na miasto, a pozostałe 81,9% na tereny wiejskie gminy. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie od 2020 roku notuje trwałą tendencję spadkową. Zatem sytuację na rynku pracy w gminie Daleszyce można uznać za relatywnie korzystną.

W 2023 roku z wsparcia pomocy społecznej z powodu bezrobocia otrzymały 103 rodziny z 221 osobami w tych rodzinach. Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu bezrobocia jest mniejsza niż w całym powiecie kieleckim i województwie świętokrzyskim. Bezrobocie stanowi 4 najczęstszy powód udzielania pomocy społecznej w gminie.

Alarmującym jest znaczny udział w strukturze bezrobotnych osób o wykształceniu zawodowym/branżowym – 23,2% bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, 32,3% - z policealnym i średnim zawodowym/branżowym. Świadczy to o umiarkowanym dopasowaniu profilu kwalifikacji mieszkańców do lokalnego rynku pracy. Co 5 bezrobotny w gminie ma z kolei wykształcenie wyższe (19,7%). Największą część bezrobotnych – 26,0% stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata, a zatem osoby młode.

Mimo relatywnie korzystnych danych statystycznych na temat bezrobocia w gminie Daleszyce, sytuacja na lokalnym rynku pracy jest jednym z trzech najgorzej ocenianych aspektów życia w gminie Daleszyce, a respondenci w wieku produkcyjnym (18-59 lat) oceniają go jeszcze słabiej niż ogół mieszkańców. Mężczyźni oceniają ponadto ten aspekt gorzej niż kobiety.

Ubóstwo

W 2023 roku wsparciem MGOPS z powodu ubóstwa objętych zostało 121 rodzin ze 192 członkami. Skala korzystania z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Daleszyce jest niższa niż w ogóle powiatu kieleckiego i województwa świętokrzyskiego. Ubóstwo to trzeci najczęstszy powód udzielania pomocy społecznej w gminie.

Badania jakościowe pokazały, że ubóstwo dotyczy raczej osób starszych lub/i niepełnosprawnych. Pozostali bezrobotni po prostu nie wykazują chęci podjęcia pracy zawodowej, są bezradni życiowo. Jednocześnie wskazano, że dość często występuje sytuacja, gdy dorosły syn mieszka z matką/rodzicami i nie pracuje (bądź pracuje dorywczo) utrzymując się głównie z emerytury/renty rodzica, a dodatkowo przejawia problem alkoholowy. Kolejnym problemem jest dziedziczenie bezradności życiowej i postawy roszczeniowej (trudno przełamać ten zamknięty krąg)

Respondenci badania ankietowego dobrze postrzegają pomoc dla osób i rodzin ubogich – to jeden z trzech najlepiej ocenianych aspektów życia w gminie Daleszyce.

Kultura

Obszar kultury w gminie Daleszyce zagospodarowuje przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego liczba imprez kulturalnych organizowanych przez tę jednostkę jest niewielka (kilka w roku z liczbą uczestników nieprzekraczającą zwykle 500 osób).

Badania jakościowe wykazały, że popyt na działalność świetlic jest duży, jednak gorzej z podażą – część świetlic „zbyt często” jest zamkniętych, brakuje zajęć profilowanych, prowadzonych przez wykwalifikowanego animatora typu zajęcia z robotyki, szycia, botaniki, zajęcia sportowe etc. Aktywizacja świetlic wiejskich jest konieczna, ale wsparcie powinno zostać kierowane przede wszystkim na podnoszenie kompetencji kadr animatorów np. poprzez spotkania wspierające, szkolenia, zestaw itd. Warto zainwestować także w zajęcia kompensacyjne w świetlicach, ale koniecznie trzeba do współpracy zaprosić szkoły (dyrekcje, wychowawców, pedagogów). Świetlice wiejskie to nie konkurencja dla szkół, ale ich uzupełnienie. Chodzi o rozpowszechnienie idei, promocję, informowanie dzieci i rodziców podczas wywiadówek. Korzystne mogłoby być zatrudnienie nauczycieli w świetlicach wiejskich w obszarze „korepetycji przedmiotowych”

Oferta kulturalna została oceniona przez respondentów umiarkowanie, z kolei oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży to jeden z trzech najsłabiej ocenianych aspektów życia w gminie Daleszyce, jeszcze słabiej oceniany przez osoby, w których gospodarstwie domowym są dzieci. Respondenci ankiety wśród dorosłych mieszkańców gminy są zdania, że rozwojowi kulturalnemu i aktywności społecznej w Gminie Daleszyce

powinny sprzyjać w szczególności wyjazdy i wycieczki (wskazane przez 58,2% respondentów), zajęcia ruchowe (50,0%), warsztaty i zajęcia rozwijające pasję (50,0%) oraz wydarzenia kulturalne takie jak koncerty czy festyny (43,6%).

W odpowiedziach w pytaniu otwartym o możliwe działania, które należałoby podjąć, by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie gminy Daleszyce znalazła się kwestia zwiększenia liczby miejsc rekreacyjnych – placów zabaw, siłowni zewnętrznych oraz wykorzystania zbiorników wodnych w sezonie letnim. Inny respondent wskazał na stworzenie basenu. Podkreślano wagę imprez kulturalnych, jak i istnienia miejsca spotkań dla mieszkańców.

Kwestia ta była także podnoszona podczas badań jakościowych. Wskazano, że w gminie brak jest bezpiecznych i atrakcyjnych miejsc integracji mieszkańców (w tym przestrzeni publicznych, lokali gastronomicznych typu herbaciarnie, kawiarnie, brak wysokiej jakości placów zabaw dla rodzin z dziećmi - dzieci nie mają się gdzie socjalizować, a matki poznawać wzajemnie). Obecne miejsca typu MGOPS dysponują niewystarczającymi salami na spotkania – np. klub seniorów ćwiczy jogę w korytarzu, a salę ma na maksymalnie kilkanaście osób. Problemem jest także brak zieleni w gminie.

Kultura fizyczna i turystyka

Dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna została uznana za jedną z mocnych stron gminy w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2021-2030*. Mieszkańcom oferowane są wysokiej jakości zajęcia sportowe m.in. w klubie Spartakus Daleszyce, który występuje w IV lidze piłkarskiej, Uczniowskim Klubie Sportowym Sparta Daleszyce, szkółce kolarskiej KSKS Vento Bike Team (klub przy Świętokrzyskiej Fundacji Sportu ¹) czy Klubie Karate Kyokushin Chikara.

Pobudzanie aktywności obywatelskiej

Najczęściej przytaczanym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest liczba organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych). Statystyki GUS dla 2023 roku wskazują na 7 fundacji (z czego 2 na terenie miasta Daleszyce) oraz 49 stowarzyszeń i

organizacji społecznych (z czego 14 na terenie miasta Daleszyce). W relacji z liczbą mieszkańców aktywność w organizacjach pozarządowych w gminie Daleszyce jest na umiarkowanym poziomie.

W gminie Daleszyce nie ma organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego. Nie ma także podmiotów ekonomii społecznej – przedsiębiorstw społecznych, klubów i centrów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej czy spółdzielni socjalnych.

Ważną częścią środowiska organizacji pozarządowych w gminie Daleszyce są Ochotnicze Straże Pożarne w: Cisowie, Daleszycach, Komórkach, Mójczy, Niestachowie, Smykowie, Sukowie i Szczecnie. W gminie działa ponadto 13 kół gospodyń wiejskich. Podczas badań jakościowych wskazano, że warto je wspierać, aktywizować, gdyż integrują one lokalną społeczność, a interesują się nimi również młode dziewczęta.

Działalność licznych organizacji pozarządowych została uznana za jedną z mocnych stron gminy w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2021-2030*. Jednocześnie jako słabą stronę wymieniono niski poziom współpracy samorządu z tymi organizacjami.

Według wyników badania ankietowego najczęstszym przejawem aktywności społecznej mieszkańców gminy Daleszyce jest pomoc osobie potrzebującej (wskazana przez 38,2% respondentów), a w dalszej kolejności pomoc sąsiedzka (33,6%) i uczestnictwo w lokalnym wydarzeniu (32,7%). Zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej deklarowało jedynie 4,5% respondentów badania. Ponadto ok. ¼ badanych nie angażowała się w ostatnim roku w żadną z wymienionych form aktywności społecznej.

W odpowiedziach w pytaniu otwartym ankiety o możliwe działania, które należałoby podjąć, by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie gminy Daleszyce znalazła się potrzeba organizowania spotkań z mieszkańcami, przeprowadzania rozmów i wywiadów wśród lokalnej społeczności. Z kolei podczas badań jakościowych wskazano, że organizacje pozarządowe w gminie cierpią z powodu stagnacji. Te, które otworzyły się 10 lat temu i więcej wciąż działają, ale w tym samym składzie. Te, które otwierają się jako nowe to głównie sportowe – np. kolarskie. Problem stanowi zatem aktywizacja społeczna ludności.

Tabela 1: Mocne strony i zasoby gminy oraz bariery i zagrożenia – zestawienie.

Mocne strony i zasoby	Bariery i zagrożenia:
Wykwalifikowana i doświadczona kadra MGOPS.	Niekorzystne zjawiska demograficzne (ujemny przyrost naturalny i stopniowy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym)
Sukcesywne budowanie systemu wsparcia społecznego z dostosowaniem oferty do zmieniających się potrzeb mieszkańców	Stan lokalnego rynku pracy – trudności ze znalezieniem zatrudnienia u osób o wykształceniu zawodowym/branżowym oraz młodych dorosłych.
Aktywizacja i wsparcie seniorów m.in. poprzez tworzenie licznych miejsc spotkań i organizację programów pomocowych.	Problem uzależnień i dostępności substancji psychoaktywnych w tym obecność osób z problemem alkoholowym w przestrzeni publicznej,
Szeroki zakres wsparcia osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającego im jak najpełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.	Niska dostępność usług opieki zdrowotnej, która jest najgorzej ocenianym aspektem życia w gminie Daleszyce. (niedobory placówek i specjalistów, utrudniony dostęp do leczenia dla osób z niepełnosprawnością oraz seniorów)
Rozwinięta baza edukacyjna oraz wysoka ocena obszaru edukacji w gminie w opinii respondentów.	Wykluczenie komunikacyjne, które zajmuje czwarte miejsce na liście najczęściej wskazywanych problemów w gminie - brak transportu skutkuje mniejszymi możliwościami edukacyjnymi i zawodowymi mieszkańców, prowadzi do marginalizacji niektórych grup społecznych oraz utrudnia codzienne funkcjonowanie osób starszych i z niepełnosprawnością.

Dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna sprzyjająca rozwojowi aktywności fizycznej i rekreacji.	Niekorzystne zjawiska wśród dzieci i młodzieży: (uzależnienie od komputera i internetu, korzystanie z alkoholu, papierosów i narkotyków, bezproduktywne spędzanie czasu wolnego)
Działalność licznych organizacji pozarządowych (na terenie gminy funkcjonuje 7 fundacji i 49 stowarzyszeń)	- Niski poziom współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. - stagnacja sektora pozarządowego w gminie. - brak organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego. - brak podmiotów ekonomii społecznej. - niski poziom zaangażowania w działalność organizacji pozarządowej społeczności lokalnej
	Niższe względem powiatu i województwa wyniki egzaminów ósmoklasistów z języka matematyki i języka angielskiego.
	- Ograniczona oferta kulturalna i rekreacyjnej w gminie. - Brak atrakcyjnych wydarzeń kulturalnych, a także bezpiecznych i atrakcyjnych miejsc integracji mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych dla Gminy Daleszyce, autor: Izabela Wikar Konsulting, 2025.

Bariery w dostępie do usług społecznych

Dostęp do usług społecznych w gminie Daleszyce stanowi istotny element wsparcia dla mieszkańców. Pomimo funkcjonowania różnorodnych inicjatyw, wiele osób napotyka na przeszkody utrudniające korzystanie z oferowanych możliwości.

Kluczowe potrzeby społeczności lokalnej

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz jakościowych wskazują na szereg kluczowych potrzeb społeczności gminy Daleszyce – szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań oraz wyniki diagnozy prezentuje tabela 2.

Tabela 2: Kluczowe potrzeby społeczności lokalnej - zestawienie

Kategoria potrzeb:	Klasyfikacja potrzeb:
W zakresie wsparcia rodziny	- pomoc psychologiczna (67,3% dorosłych respondentów wskazało na konieczność rozwinięcia usług w tym zakresie, (...) w badaniach jakościowych, gdzie podkreślano otwartość mieszkańców na korzystanie z pomocy psychologicznej, zwłaszcza świadczonej w miejscu zamieszkania.
	- organizacji warsztatów dla rodzin i rodziców zwłaszcza z udziałem autorytetów zewnętrznych np. terapeutów.
	- mediacji pozasądowych jako uzupełnienia działań nieformalnych realizowanych przez pracowników MGOPS.
W zakresie wsparcia dzieci i młodzieży	- organizacji zajęć w czasie wolnym. Wyjazdy i wycieczki (76,6%) uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, zajęcia sportowe (50,1%), warsztaty rozwijające pasję (37,2%) i wydarzenia kulturalne (32,8%).
	- indywidualne wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez wyspecjalizowany w pracy z tą grupą docelową personel.
	- zajęcia kompensacyjne, szczególnie w świetlicach wiejskich zlokalizowanych w obrębie gminy.
	- zajęcia terapeutyczne dostosowane do wieku i płci uczestników, organizowane w różnych miejscowościach gminy (świetlice wiejskie).
	- przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.

	- zwiększenia aktywności pedagogów ulicznych i terapeutów, którzy mogliby pracować z osobami zagrożonymi uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i nikotyny.
	- większe zaangażowanie Policji, m.in. poprzez częstsze patrole i kontrolowanie miejsc, gdzie gromadzi się młodzież.
W zakresie usług społecznych dedykowanym osobom starszym	- zwiększenia dostępu do usług rehabilitacyjnych (74,5%), opiekuńczych w miejscu zamieszkania (52,7%) oraz transportowych, np. do lekarza (40,9%).
	- wprowadzania usług sąsiedzkich, np. pomocy w zakupach, z jednoczesnym nadzorem nad ich funkcjonowaniem, aby uniknąć nadużyć.
	- poprawę funkcjonowanie świetlic wiejskich, które cieszą się dużym popytem, lecz borykają się z ograniczoną ofertą zajęć i zbyt częstą niedostępnością (brak zajęć prowadzonych przez wykwalifikowanych animatorów). - podnoszenia kompetencji kadr animatorów poprzez szkolenia i spotkania wspierające.
	- przezwyciężenie hermetyczności grup w klubach seniorów prowadząca do wykluczania nowych członków
	- wsparcia opiekunów klubów seniora poprzez szkolenia z zakresu pracy z grupą i procesów grupowych.
Rozwój kulturalny i aktywność społeczna mieszkańców gminy	- organizacja wyjazdów i wycieczek, zajęć ruchowych, warsztatów rozwijających pasje oraz wydarzeń kulturalnych (m.in. koncerty, festyny itp.)
	- zwiększenie liczby miejsc rekreacji na świeżym powietrzu (placów zabaw, siłowni zewnętrznych itp.) - zagospodarowanie lokalnych zbiorników wodnych.

	- inicjowanie utworzenia przestrzeni publicznych do spotkań, (kawiarni, herbaciarni i innych miejsc sprzyjających integracji społecznej
	- organizacja spotkań i rozmów z mieszkańcami - angażowanie nowych osób w działalność organizacji pozarządowych.
Komunikacja i informacja	- poprawy jakości komunikacji w gminie poprzez zwiększenie dostępności informacji o dostępnych usługach i działaniach - polepszenie dialogu między mieszkańcami a instytucjami publicznymi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych dla Gminy Daleszyce, autor: Izabela Wikar Konsulting, 2025.

Rekomendacje i potencjalne kierunki działania

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę rekomenduje się następujące kierunki działania:

1. Wzmocnienie systemu wsparcia społecznego, w tym wsparcia dla rodzin:

- a. Rozszerzenie oferty pomocy psychologicznej dla mieszkańców, w tym usług świadczonych w miejscu zamieszkania.
- b. Realizacja mediacji pozasądowych jako uzupełnienia działań pracowników społecznych.
- c. Dalszy rozwój programów wsparcia dla rodzin w kryzysie, w tym organizacja warsztatów podnoszących kompetencje rodzicielskie i wychowawcze.
- d. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu:

- a. Rozwój inicjatyw transportowych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży.
- b. Zwiększenie świadomości na temat dostępnych rozwiązań transportowych, w tym usług przewozowych dla osób z niepełnosprawnościami.

3. Wsparcie dla dzieci i młodzieży:

- a. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i świetlic wiejskich.

- b. Organizacja zajęć kompensacyjnych dla dzieci i młodzieży.
- c. Indywidualne i grupowe wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży.
- d. Działalność pedagogów ulicznych.
- e. Organizacja wycieczek i wydarzeń kulturalnych dla dzieci i młodzieży.

4. Integracja i aktywizacja seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami:

- a. Organizacja spotkań integracyjnych, promowanie klubów seniora jako otwartych przestrzeni dla nowych uczestników.
- b. Wsparcie opiekunów klubów seniora poprzez szkolenia.
- c. Zwiększenie świadomości seniorów na temat bezpłatnych usług dostępnych w gminie.
- d. Poprawa dostępności usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
- e. Zwiększenie dostępności usług sąsiedzkich, np. pomocy w zakupach, z nadzorem nad ich jakością.

5. Rozwój usług zdrowotnych:

- a. Rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia w gminie.
- b. Realizacja programów profilaktycznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
- c. Zapewnienie mieszkańcom bezpłatnych usług rehabilitacyjnych.
- d. Organizacja transportu do placówek zdrowotnych.

6. Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie bezrobociu:

- a. Aktywna współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach.
- b. Promowanie współpracy między samorządem a lokalnymi przedsiębiorcami w celu tworzenia nowych miejsc pracy.

7. Przeciwdziałanie uzależnieniom i problemom społecznym:

- a. Zwiększenie aktywności pedagogów ulicznych i terapeutów pracujących z młodzieżą zagrożoną uzależnieniami.
- b. Organizacja kampanii edukacyjnych dotyczących zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i uzależnieniem od Internetu.
- c. Rozwój programów wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.

8. Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjnej:

- a. Organizacja regularnych wydarzeń kulturalnych, koncertów, festynów.
- b. Tworzenie nowych przestrzeni publicznych do spotkań mieszkańców.
- c. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- d. Aktywizacja młodzieży poprzez warsztaty rozwijające pasje oraz organizację zajęć tematycznych.

9. Wsparcie dla pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach:

- a. Podnoszenie kompetencji pracowników poprzez szkolenia np. w zakresie skutecznej komunikacji z klientem.
- b. Korzystanie z dobrych praktyk i pozytywnych przykładów działalności centrów usług społecznych np. przez wizytę studyjną w funkcjonującym CUS.

Propozycje działań na rzecz poprawy jakości usług społecznych

W celu podniesienia standardów świadczonych usług społecznych rekomenduje się:

1. **Podnoszenie kompetencji kadry poprzez:**
 - a. organizację regularnych szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje;
 - b. wprowadzenie systemów motywacyjnych, np. awansów i premii za efektywność;
 - c. zastosowanie superwizji jako metody wsparcia i refleksji nad pracą zawodową.
2. **Rozwój infrastruktury i zasobów poprzez:**
 - a. modernizację placówek świadczących usługi społeczne;
 - b. poprawę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
 - c. rozbudowę infrastruktury cyfrowej umożliwiającej zdalną obsługę klientów.
3. **Rozwój cyfryzacji i nowoczesnych technologii poprzez:**
 - a. wdrożenie systemów elektronicznych do obsługi beneficjentów;
 - b. rozwój aplikacji mobilnych ułatwiających kontakt z instytucjami;
 - c. automatyzację procesów administracyjnych w celu skrócenia czasu oczekiwania na decyzje.
4. **Zwiększenie współpracy międzysektorowej poprzez:**
 - a. tworzenie partnerstw z organizacjami pozarządowymi;
 - b. wspieranie inicjatyw społecznych i wolontariatu;
 - c. usprawnienie wymiany informacji między instytucjami.

5. **Monitorowanie i ewaluację poprzez:**
 - a. regularne badania satysfakcji odbiorców usług;
 - b. system wskaźników efektywności działań,
 - c. zapewnienie mechanizmów składania skarg i propozycji przez beneficjentów.
6. **Zwiększenie finansowania i efektywności wykorzystania środków poprzez:**
 - a. efektywniejsze zarządzanie zasobami;
 - b. pozyskiwanie funduszy unijnych i innych źródeł finansowania.
7. **Edukację społeczeństwa i promocję usług społecznych poprzez:**
 - a. kampanie informacyjne na temat przysługujących usług;
 - b. organizację spotkań i warsztatów dla mieszkańców.

Zalecenia dotyczące współpracy międzysektorowej i zaangażowania mieszkańców

Współpraca międzysektorowa oraz aktywne zaangażowanie mieszkańców stanowią kluczowe elementy skutecznego zarządzania lokalnymi zasobami oraz realizacji projektów rozwojowych. Skuteczne partnerstwo pomiędzy sektorem publicznym i organizacjami pozarządowymi pozwala na efektywne wykorzystanie potencjału społeczności lokalnych oraz podnosi jakość życia mieszkańców.

Podstawowe zasady współpracy międzysektorowej to:

- **transparentność i otwartość** – każdy etap współpracy powinien być przejrzysty i dostępny dla wszystkich stron;
- **wzajemne zaufanie** – budowanie długoterminowych relacji opartych na zaufaniu jest kluczowe dla efektywnej współpracy;
- **działanie oparte na danych** – decyzje powinny być podejmowane na podstawie rzetelnych analiz i konsultacji społecznych;
- **elastyczność i dostosowanie do potrzeb** – współpraca powinna być dopasowana do specyfiki lokalnych problemów i możliwości partnerów;
- **długofalowa perspektywa** – partnerstwa powinny być budowane w sposób zapewniający trwałość efektów współpracy.

Zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne i realizacyjne projektów rozwojowych wzmacnia ich poczucie wspólnoty oraz podnosi skuteczność działań. **Kluczowe elementy angażowania mieszkańców to:**

- **konsultacje społeczne** – regularne spotkania, debaty oraz ankiety pozwalają na poznanie opinii mieszkańców;
- **budżet obywatelski** – mechanizm, który umożliwia mieszkańcom współdecydowanie o przeznaczeniu części budżetu gminnego;
- **wolontariat i inicjatywy lokalne** – tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w realizacji projektów;
- **edukacja i świadomość obywatelska** – organizowanie warsztatów i kampanii informacyjnych podnoszących świadomość na temat współpracy międzysektorowej.

Mechanizmy wspierające współpracę międzysektorową to:

- **forum współpracy** – regularne spotkania przedstawicieli sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w celu wymiany doświadczeń i koordynacji działań;
- **centra aktywności społecznej** – miejsca integrujące mieszkańców, organizacje i instytucje w celu wspierania współpracy i aktywności lokalnej;
- **finansowanie projektów międzysektorowych** – dotacje, granty oraz fundusze wspierające współpracę międzysektorową i inicjatywy obywatelskie.

Skuteczna współpraca międzysektorowa oraz aktywne zaangażowanie mieszkańców stanowi fundament zintegrowanego rozwoju lokalnego. Opracowanie systematycznych mechanizmów współpracy i włączania społeczności w procesy decyzyjne pozwala na budowanie trwałych i odpornych wspólnot. Kluczowe znaczenie mają tutaj transparentność, dialog oraz wspólna odpowiedzialność za przyszłość lokalnych społeczności.

5. Charakterystyka osób objętych planem

Działalność Centrum Usług Społecznych skierowano do osób korzystających dotychczas z pomocy społecznej udzielanej przez MGOPS Daleszyce, ale będzie ona również

miała na celu dotarcie do osób które nie otrzymywały usług pomocy społecznej m.in. z uwagi na brak oferty adekwatnej do oczekiwań.

Zatem grupę docelową stanowić będą:

MIESZKAŃCY gminy Daleszyce (640 osób w tym 385 kobiet, 255 mężczyzn oraz 90 osób z niepełnosprawnością) w szczególności będą to osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją zawartą w "Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego (...)" tj: osoby o utrudnionym dostępie do usług w obszarze zdrowia, os. z niepełnosprawnością, osoby i rodziny osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby starsze itp.

Uzasadnienie wyboru i wielkości grupy docelowej:

Osoby wskazane powyżej to znaczna część beneficjentów pomocy społecznej w latach ubiegłych. Pomimo wielu działań realizowanych przez Gminę i MGOPS dotychczas dostępne usługi społeczne i zdrowotne to kropla w morzu potrzeb między innymi dlatego, że gmina

Daleszyce jest największą gminą powiatu kieleckiego, rozszarą terytorialnie, składającą się z licznych sołectw przez co możliwość rzeczywistego dotarcia i świadczenia realnej pomocy jest znacznie ograniczona.

W ostatnich latach programy socjalne m.in. plan500+, pandemia i związane z nią konsekwencje: śmierć współmałżonka, konieczność długotrwałej rehabilitacji pokowidowej, wysoka inflacja itp. znacząco zmieniły strukturę Beneficjentów pomocy społ. Powyższe wydarzenia brutalnie odcisnęły piętno na losach tych, którzy mają najtrudniej a więc osób z niepełnosprawnością, seniorów, mieszkańców obszarów wiejskich). Beneficjentami pomocy społecznej nie pozostają tak jak miało to miejsce wcześniej głównie rodziny wielodzietne tylko właśnie osoby starsze, chore i niepełnosprawne. System socjalny sprawił także, że wiele rodzin "wypadło" z systemu pomocy właśnie ze względu na kryterium dochodowe pomimo że tego wsparcia realnie potrzebują. Dlatego mając powyższe na względzie podjęto decyzję

że w pierwszej kolejności wsparcie w ramach nowo tworzonego Centrum Usług Społecznych będzie dedykowane w ramach pakietów:

ZDROWIE - osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością;

SENIOR - osobom starszym;

RODZINA - rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, wielodzietnym, niepełnym, wychowujące dzieci z niepełnosprawnością;

MŁODZI – dzieciom i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo mającym gorszy start w przyszłość.

6. Usługi społeczne realizowane w ramach LPDUS.

Tabela 3: Kategorie usług społecznych i zdrowotnych - zestawienie

Nazwa usługi:	Wymiar wsparcia / Liczba odbiorów wsparcia:
PAKIET RODZINA	
Warsztaty i zajęcia podnoszące kompetencje rodzicielskie i wychowawcze, prelekcje tematyczne z zakresu rozwoju kompetencji.	• 6 warsztatów 5 – godzinnych. łącznie 30 h godzin wsparcia • 50 osób
Grupy wsparcia dla rodzin	• 60 godzin • 30 osób
Mediacje rodzinne	• 45 godzin • 30 osób
Indywidualna pomoc psychologiczna dla rodziców i rodzin.	• 60 osób
PAKIET SENIOR	
Sąsiedzka usługa opiekuńcza. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością Korpus seniora	• 300 osób

Opieka wytchnieniowa Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi Usługi opiekuńcze	
„Koperta Życia”	• 100 osób
PAKIET ZDROWIE	
Rehabilitacja	• 150 osób
„Koperta Życia”	• 150 osób
„Pomocna taksówka” – usługa transportowa	• 54 osoby
Logopeda	• 40 osób
PAKIET MŁODZI	
Pedagodzy uliczni (Streetworking)	• 40 osób
Pomoc w odrabianiu lekcji + zagospodarowanie czasu wolnego (zajęcia rekreacyjne)	• 50 uczniów
Zajęcia kompensacyjne dla dzieci i młodzieży	• 100 osób
Indywidualne wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży	• 80 osób
Działania edukacyjne służące kształtowaniu postaw antydyskryminacyjnych ze względu na płeć, rasę, orientację seksualną, tożsamość płciową, pochodzenie narodowe, etniczne, religię,	• 180 osób
światopogląd, niepełnosprawność, wiek, status społeczny i ekonomiczny.	

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach funkcjonowania nowej jednostki zostanie powołany Zespół ds. organizowania usług społecznych i zdrowotnych w skład którego wejdą:

- Organizator usług społecznych i zdrowotnych - 1 osoba
- Organizator społeczności lokalnej - 1 osoba
- Koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych i zdrowotnych (KIPUS) - 2 osoby i koordynatorzy programów rządowych

8. Organizacja planu i etapy jego realizacji

Realizatorem jest Centrum Usług Społecznych w Daleszycach.

Wykonawcą usług społecznych określonych w Planie mogą być, w szczególności:

- Centrum Usług Społecznych oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Daleszyce,
- podmiot wyłoniony na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 z późn. zm.).
- organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), wyłoniony na podstawie tej ustawy. Centrum Usług Społecznych w Daleszycach minimum 30 % usług zaplanowanych do realizacji w planie zleci do realizacji przez Podmioty Ekonomii Społecznej.

Tabela 4: Etapy realizacji Planu

Działanie:	Planowany termin realizacji:
Realizacja usług społecznych w ramach pakietu RODZINA wraz monitoringiem działań wdrażających.	01.09.2025 - 30.06.2026
Realizacja usług społecznych w ramach pakietu SENIOR wraz monitoringiem działań wdrażających	01.09.2025 - 30.06.2026
Realizacja usług społecznych w ramach pakietu ZDROWIE wraz monitoringiem działań wdrażających	01.09.2025 - 30.06.2026
Realizacja usług społecznych w ramach pakietu MŁODZI wraz monitoringiem działań wdrażających	01.09.2025 - 30.06.2026
Powołanie Zespołu ds. .przygotowania i aktualizacji planu	01.09.2025

Wsparcie pracowników CUS oraz osób świadczących usługi społeczne w ramach działalności CUS	01.09.2025
Aktualizacja LPDUS	VII.2026
Kontynuacja świadczenia usług społecznych z uwzględnieniem wniosków z monitoringu działań	01.07.2026 - 30.04.2027
Przegląd działań planu, opracowanie pakietu produktów powstałych w wyniku testowania modelu CUS, kontynuacja realizacji usług społecznych	01.05.2027 - 31.07.2027
Zakończenie realizacji LPDUS	VII. 2027

Źródło: opracowanie własne

9. Sposób monitorowania i oceny LPDUS oraz mierniki jego realizacji

Monitorowanie i ocena LPDUS przebiegać będzie dwupoziomowo poprzez:

- Monitorowanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS),
- Monitorowanie, jako narzędzie zarządzania strategicznego.

Indywidualny Planu Usług Społecznych (IPUS) to dokument, który określa szczegółowy plan działań i wsparcia jakie mają być udzielane osobie lub rodzinie w aktualnej jego sytuacji życiowej.

Monitorowanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS) to proces kontroli realizacji planów, które określają usługi społeczne dostosowane do indywidualnych potrzeb osoby korzystającej z pomocy. Celem monitorowania jest ocena skuteczności planu, ewentualne modyfikacje i zapewnienie, że usługi są dostarczane zgodnie z potrzebami.

Szczegóły procesu monitorowania IPUS:

- **Oceny i rozmowy:** Regularne spotkania z osobą korzystającą z usług, aby zbierać informacje o postępach, trudnościach i ewoluujących potrzebach.
- **Dokumentacja:** Utrzymywanie rejestru rozmów, notatek i innych informacji dotyczących realizacji planu.
- **Analityka:** Analiza danych dotyczących realizacji IPUS, aby ocenić, czy plan jest

skuteczny i czy potrzebne są modyfikacje.

- **Modyfikacje planu:** W razie potrzeby wprowadzanie zmian w planie, np. dodawanie nowych usług lub zmiana harmonogramu.
- **Podsumowanie:** Sporządzenie raportu, który zawiera opis przebiegu i realizacji IPUS, w tym ocenę jego skuteczności i wnioski do przyszłych działań.

Cel monitorowania IPUS:

- Zapewnienie, że każda osoba korzystająca z usług otrzymuje pomoc adekwatną do swoich potrzeb.
- Poprawa jakości usług poprzez ciągłe monitorowanie i ewaluację.
- Zwiększenie skuteczności działań wspierających.
- Zaspokojenie potrzeb osób objętych wsparciem.

10. Budżet planu oraz źródła jego finansowania

Łączna kwota przeznaczona na realizację usług społecznych w ramach Planu wynosi: 5 464 082,75 zł.

Budżet planu jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 na podstawie zawartej umowy nr FESW.09.04_IZ.00-0074/24 w kwocie 5 143 207,75. Środki własne Gminy Daleszyce wynoszą 320 875,00 zł co stanowi 5,87 % wydatków ogółem w projekcie.

SPIS TABEL:

Tabela 1: Mocne strony i zasoby gminy oraz bariery i zagrożenia – zestawienie.

Tabela 2: Kluczowe potrzeby społeczności lokalnej – zestawienie

Tabela 3: Kategorie usług społecznych i zdrowotnych - zestawienie

Tabela 4: Etapy realizacji Planu

BIBLIOGRAFIA:

[1] – Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych dla Gminy Daleszyce, autor: Izabela Wikar Konsulting, 2025.

[2] – wniosek o dofinansowanie projektu w ramach programu: Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027, Suma kontrolna wniosku :
VKB0000/2/5/2/9/19/25/3/19/7/6/7/2/10